

ZGODNJA DANICA.

KATOLIŠK CERKVEN LIST.

„Danica“ izhaja vsak petek na celi poli in velja po pošti za celo leto 4 gl. 20 kr., za pol leta 2 gl. 20 kr., za četrt leta 1 gl. 20 kr.
V tiskarnici sprejemana za celo leto 3 gl. 60 kr., za pol leta 1 gl. 80 kr., za 1/4 leta 90 kr., ako zadene na ta dan praznik, izide „Danica“ dan poprej.

Tečaj XLV.

V Ljubljani, 23. grudna, 1892.

List 52.

K Brezmadežni!

Tisočletja ležala je nad zemljo tema nevere in poganstva. Brez spoznanja Boga, iskajoči po temi resnice, živeli so narodi in ljudstva starega veka, zahajali so iz zmote v zmoto, udajali so se sedaj temu zdaj onemu malikovanju, in kljubu vsemu prizadevanju, kljubu vsemu trudu njihovih modrijanov in učenjakov ni se jim moglo posrečiti, zadovoliti hrepenenje svojega serca in najti pot, ki edina vodi k studentu vse modrosti, k pravi veri. Mogočne deržave so se vstanovile in zopet razpadle. Cvetoča mesta nastala so in se zopet zrušila v prah; surova moč nadvladovala je pravico in brezobzirno teptali so močnejši človeška prava šibkejših v blato. Jadrali so tako rekoč na ladiji, ktero je obdajalo razburjeno valovje, ki se je brez zaslombe nagibala zdaj na to, zdaj na uno stran in je vedno pretila pogrezniti se v strašno globočino. Vladala je duševna tema na zemlji; nebeška luč resnice bila je poganom skrita; samo bojna bakla zasvetila se je zdaj pa zdaj tu ali tam. Vse, vse hrepenelo je po miru, po odrešenju.

In — letó hrepenenje ubozega, terpečega, po tolažbi in pomoči hrepenečega človeštva se je imelo naposled spolniti. Razgerniti se je imela tema nevere in vse nesreče, ktero je imela za seboj. Rešiti se je imela ladija, na kateri je človeštvo nemirno in v nevarnosti jadralo čez peneče valove življenja. Večni Oče usmilil se je naposled zopet in jim v najskrajnejši sili poslal svojo tolažbo in svojo pomoč. Marija, brez madeža izvirnega greha spočeta Devica je bila, ki je — ljubka kakor luna in jasna kakor danica — prinesla narodom pričakovanega Odrešenika, preganjajoč temo nevere. Ona je tista, ki je kakor

krasna, srečo-obetajoča jutranja zarija oznanovala svetlo solnce nebeške modrosti in pravičnosti, boga-človeka Jezusa Kristusa, ki je s svojim bridkim terpljenjem in smertjo zopet sprijaznil od Boga odpadli svet z nebesi. Pozdravljena nam bodi torej Marija, svetla morska zvezda, ki si kot taka od Boga odpadlim narodom pokazala pot v nebeško domovino! Pozdravljena nam bodi, skrinja zaveze, ki si zopet zbrala na valovih nevere raztreseno človeštvo ter ga srečno pripeljala v pristan miru in blaženstva! Pozdravljena nam bodi, vrata nebeška, ki so se odperla vsem narodom vseh časov, da morejo iti skozi vrata v večni raj k Božjemu Sinu Jezusu Kristusu. Bojazljivo in v svesti si svoje krivde in svoje slabosti, bližamo se tudi mi tvojemu milostnemu prestolu. Tvoja materinska ljubezen, tvoja želja, nam pomagati in nas rešiti, daje nam pogum, stanovitnost in moč. Ako nas uboge pozemeljske romarje tudi vse drugo zapusti; ako nam tudi noben žarek ne sveti v noči naše žalosti in kedar nam grozi, da se utopimo v valovih življenja, ki nas obdajajo — o, tedaj nam še vedno blišči Tvoja materina ljubezen: ljubeznjivo gleda Tvoje milostno oko uboge, osirotele otroke Evine in Ti milostno podajaš svojo brambo, svojo blaženo roko. Kedor se Tebi, preblazena, bliža z iskrenim, detinskim zaupanjem, temu prineseš blagoslov in gotovo rešitev. Kedor Tebe v ljubezni in ponižnosti prosi, temu odpred kot zvesta, dobrotljiva mati vrata večnega življenja. Ti si naše pribežališče v nevarnosti, naša tolažba v žalosti, naše varstvo v časnih in večnih bedi. K Tebi hitimo, k Tebi bežimo iz te solzne doline: vodi in pelji nas, ki občudujoč častimo in hvalimo Tvoje presveto, brezmadežno Spočetje! — O, pelji nas po cesti, ki vodi do Tvojega Božjega Sina v nebeški Jeru

zalem! O Marija, ti predobra delivka nebeških milosti, bodi nam podpora v življenji, bodi nam pomoč naša o smertni uri, naše veselje in radost v srečni, blaženi večnosti! Ivan Repič.

Modroversko kermilo zdrave omike.

(Dolje.)

XI. Poglavje.

O kerščanskem nauku.

O kerščanskem nauku bilo bi se dalo mnogo govoriti, pa hiteti moramo dalje.

Posvetnim modrijanom ne ogrenja kerščanske vere nič huje, ko nerazumevnost njenih skrivnosti, ktere so jim velikrat predmet zasmehovanja. Pokažimo v naslednji obravnavi tem prederznežem, da njihova neumnost v tem obziru ni betvice manja od njihove brezbožnosti.

XII. Poglavje.

Nauki o ss. skrivnostih.

1.

Kaj je skrivnost? Resnica, bodi si večna, bodi si razodeta, je vzvišena nad zmožnost človeške razumnosti, ktera se da verjeti, pa nikakor ne razumeti. Taka je n. pr. skrivnost v Bogu, trojica oseb v edinstvu bistva; taka je v Jezusu Kristusu zedinjenje, osebljenje večne Besede s človeško naravo.

2.

Nihče ne more tajiti, da ni skrivnosti. Le prevzetna topost utegne ugovarjati njih bivanje. Skrivnosti so v okrožji narave; v okrožji uma; v okrožji vere; skrivnosti so povsod. Vednost najučenejšega človeka je le iskrica v neizmernosti spoznanj, ktera so mu neznana.

3.

Skrivnosti v okrožji narave. Vsa dela Stvarnikova prikriva nerazumevnost*), imajo svojo jasno stran, ki nam priča njih navzočnost, in svojo temno stran, ktere ne more do dna pregledati najbistrejši um. Vožnjo narave gledamo, kolés ne vidimo. Svesto odgovorim premodercem s pesnikom:

„Varite snoja nas svojih sostav, in bistrih govorov premračnih razpráv.

Ponižno priznajte si sebi in nam, da vse je skrivnostno v vas ino vam.

Ne sanjajte, da bi prekalno oko že zmeriti moglo vso božjo roko. Poveršnje še gledajo kratke oči, do jedra pogrešajo jasne moči.*)

*) Intellexi quod omnium operum Dei, quae sunt sub sole, nullam possit homo invenire rationem. Eccl. 8. 17.

*) Racine, Poëme de La Religion — chant 5.

4.

Kako malo reči poznamo na vesoljnem svetu! Bog, ki je vesoljnost stvaril in vlada njene dele, se je v njih zagrnul; njihovo poveršje nam zagrinja, ker tako je našim razmeram potrebno; njihovo jedro pa prekriva z zagrinjalom, ktereга najostrejši duh nikoli ne prešine.

„Dal je svet jim v preiskovanje, da pa človek ne najde dela, ktero Bog od začetka do konca nareja.*)

5.

Naj sostavlja Gassendi svet iz praznije, iz drobcev, atomov, naj ga Deskartes daje zraščati iz nerednega gibanja treh pervin; naj ga Newton (r. Njust'n) stavi na postave privlačnosti in svoje zdetje poterja z izverstnim moštvo in čudostnim računstvom: vse te visoke besede so tako prazne, kakor Aristotelove nenavzoče lastnosti. Le take utegnejo slepariti, ki se radi pasejo s senjarijami, ne pa močnih duhov, ki želijo resnico. Tistega, ki se uči sostave (zisteme) ktereга si bodi modrijana, smemo primerjati človeku, kteri bi premarljivo preiskoval in tolmačil okoliščine neke sanje, ktero mu je prijatelj pravil.

Očivestno mlatita oba slamo. Delaje nič ne pridelata: Operose nihil agunt.

6.

Rad občudujem verle učenjake, kteri opazujejo neznane prikazni v prirodi, pomilujem pa silni trud, kadar se ukvarjajo jih do kraja raztolmačiti. Samo basni snujejo bolj ali manj pretkane, naš duh pa žeja po resnici in le sam početnik vesoljnega stroja pozna njega peresa. Zato, ako se lotijo sostave vseh delov doslednje zaslediti, jim postavi óbaro, kakor Jobu: „Kje si bil, ko sem zemlji podloge stavil? Povej mi, ako imaš um, kdo je njene mere naredil, če veš? Ali kdo je čez njo verv potegnil? Na čem je njeno podnožje vterjeno? ali kdo je njen vogelni kamen vložil?“ Job. 38, 3.

Ubi eras, quando ponebam fundamenta terrae? Indica mihi, si habes intelligentiam. Quis posuit mensuras ejus, si nosti? Vel quis tendit super eam lineam? Super quo bases illius solidatae sunt? Aut quis demisit lapidem angularem ejus? Job. 38, 3.

7.

Sam sebi sem nerazumljiv; telo imam, ki je sama tvarina, in dušo, ktera misli, ktera sodi, ktera umi, ktera ljubi, ktera čerti, ktera časti in zaničuje, ktera se spominja preteklosti in sklepe snuje zastran prihodnosti. Prašam svoj um po vezilu, ktero veže tako nasprotni bitvi; prašam

*) Et mundum tradidit disputationi eorum, ut non inveniat homo opus, quod operatus est Deus ab initio usque ad finem. Ecclesi. 3, 11.

ga, kaj je telesno, kaj dušno življenje; kaj je bistvo luči, moči itd.? pa ne vé mi odgovora, vse mu je skrivnost. — Pokaži mi učenjaka, modrijana, kateri bo vse to raztolmačil!... Ali vidiš tedaj, kako si nespameten, ki se čez vero, čez razodenje, čez Boga samega povzdiguješ, ki nečeš verjeti, kar ne razumevaš.

8.

Moja duša boče, da naj stori moje telo neki pregib in koj pripomagajo vsi potrebni telesni deli. Čutnice se skrilijo, kite hitijo se stezati in ves stroj vboga. Vendar je oblast moje duše slepa; ne vé, kako se opravljajo vsi ti pregibi: ne pozná kolés, katera mora zavertiti; vелеva čisto neznanim močém, in kar naj manj ne razumi. Odkod izvira tak čudovita vlada moje duše nad mojim telom? Um onemore. Defecit ingenium. — Si li ti, modrijan, vstrojil to čudno tovarno, si li ti nasnoval take čudne moči, ki jih kratko in malo nič ne razumeš? In če nisi ti vsega tega storitelj, zakaj ne moliš Njega, ki je vse to naredil?

(Dalje nasl.)

Slovenski romar v Sveti Deželi.

(Dalje.)

Popoldne bil sem zopet v presv. štalici; naj jo še malo opišem: Precej, ko se po 16 stopnjicah dojde v štalico, je vdolbina v skalovje proti severo-vzhodu in na tem presv. mestu bil je rojen iz Marije Device Jezus Kristus; nad temi preblaženimi tlémi je gerški oltar, nekedaj katoliški; nad oltarjem je marmorna izbuknjena predstava rojstva Gospodovega, obdana z zlatimi in srebrnimi svetilkami, v katerih svetijo oljnate luči. Pod menzo v šupljini visijo izpod menze v polokrogu šestnajstere dragocene svetilke z lučmi. 8 svetilk visí pred votlino in oltarjem, 28 svetilk pa je razdeljeno od stropa po vsej presv. štalici, in luči vedno vse gorijo. Malo dalje, in levo stran od presvetega rojstnega kraja je tri stopnjice nižje druga štalična šupljina; na desno, ko se noter stopi, je v podmolju skalovja presv. mesto, kjer so stale jaslice, v ktere je deviška Mati položila novorojeno nebeško Dete Jezusa; podmolj ta je nizek, nē more se tu maševati, niti oltar postaviti. Pri steni, kjer so stale presv. jaslice, je lepa in pomenljiva slika, predstavljajoča Devico Marijo, sv. Jožefa in pobožne pastirje pri jaslicah, v katerih leži podoba nebeškega Deteta, — Kralja večne časti. 5 srebrnih svetilk visí pred to sliko in nad prostorom, kjer so stale jaslice — prvi tron večnega Boga in Kralja včlovečenega na tej zemlji. Levo stran pred mestom sv. jaslic, v vzvišenejši štalični vdolbini stoji katoliški oltar ss. trih Modrih iz deželá jutrovih; slika nad oltarjem predstavlja ss. tri Kralje molijoče presv. Dete — Boga-človeka, Kralja, ki mu darujejo kadila, mire in zlatá. Naravne skalnate stene v tej vdolbini presv. štalice so obgernjene z dragocenimi rudečimi svilnenimi ogrinjali, v ktere so vtikane rumene cvetlice, povsod vmes pa ime Jezus. Po ostali štalici so pa obgrinjala še stara (katoliška), toda jako obrabljená in oslabljená:

gerki ne pustijo katolikom z novimi jih nadomestiti, gerki pa jih tudi ne smejo premeniti in tako so stara, obdrgnjena. Obesili so gerki po zastaranih stenskih obgrinjalih okolo po presv. štalici svete slike v okvirjih. Pod obgrinjali je večji del presv. štalice (razun onih dveh vdolblin) oblečen z marmornimi ploščami

V zadnjem delu štalice je v kotu vodnjak, sedaj brez vode, v drugem kotu so vrata v popolno katoliške štalične podzemeljske votline, katere so v zvezi med seboj: ide se iz jedne v drugo na okolo; potem pa po stopnjicah gori v levo ladijo nove katoliške cerkve. Tako imajo katoliki dva vhoda v presv. štalico, istotako dva izhoda. Strop kamneni v štalici ni obgernjen, deržijo ga močni, navskriž speljani železni obroči; to pa zato, da se ne vdere, ker zgoraj je gerška cerkev in včasih stoji mnogo ljudstva nad sv. štalico na vzvišenem tlaku, v prezbiteriji stare bazilike. Tudi tu so gotovo naravnega griča nad sv. štalico odvzeli, ko so baziliko stavili okolo in nad betlehemsko štalico; zato se je pa naravni obok štalični stanjšal. Pervotno ni imela presv. štalica sedanje oblike, kajti s trijemi zidovi je opredeljena od drugih podzemeljskih votlin, katere so vse jedna špilja, v več vdolblin in votlin naravno porazdeljene bile. Toda ljudje radi kaj po svoje okrenejo, naravnim rečem kaj odvzamejo ali dodajo; ipak mnogokrat s tem marsikaj skazijo, in ta skaza se skoro povsod pri naravnih sveto-zgodovinskih krajih in svetiščih opazuje, ter to mnoge ne prave spoznavatelje in opazovalce jako moti. Ipak je betlehemska presv. štalica še vedno ista naravna podzemeljska štalica, kakor je bila, ko je bil rojen v nji Zveličar naš iz Marije Device. Sedaj imajo pravico v presv. štalici katoliki, nezjedinjeni gerki, rusi in armenci. V sedaj opredeljeni štalici imajo imenovani verci razdeljen čas za cerkveno službo božjo: gerki, rusi in armenci na oltarju nad tlami rojstva Kristusovega; katoliki pa na oltarju ss. trih Kraljev poleg sv. mesta, kjer je Jezus ležal v jaslicah. Moliti in osebne pobožnosti opravljati pa smé vsak in kadar hoče v presv. štalici. Ipak, ako vzamemo pervotno naravno obliko betlehemske občne štalice z vsemi njenimi postranskimi votlinami, ktere so si v dohodu v zvezi, imajo katoliki v tem Svetišču Božjem še sedaj naj, reč oltarjev, namreč, šest po številu, na katerih sami opravljajo sv. mašo.

Po cerkveni-redovni večernici v krasni katoliški cerkvi se zberó redovniki, svečeniki in verni katoliki lajiki, zakristan porazdelí med nje voščene svečice in začne se vsaki dan navadna procesija na presv. kraje tako le: Trije redovni svečeniki v cerkveni večernični obleki pokleknejo pred glavni oltar, in počastí in moli se Najsvetejši v Zakramentu oltarja, sveče v rokah se vse prižgó, večnemu Gospodu Bogu zažgē se kadilo in pokadí se Njegov sv. oltar. Potem se vzdigne ginljiva procesija z gorečimi svečami v rokah in dva in dva skup idejo, prvi redovniki in svečeniki, za njimi pa verni kristijani v cerkvi k vhodu, v hodišče pri baziliki, od tod pa skozi vhod v končnico desno povprečne ladije starodavne bazilike, skozi to pa po stopnjicah doli v presv. štalico, pevajoči pomenljivo cerkveno himno, pesem o rojstvu Kristusovem. Pervo se počastí in pokadí presv. mesto rojstva Gospodovega, čita se dotični sv. Evangelij; pri besedah: „In tu je rodila“ ... dva postrežčka pokažeta na zvezdo, na tléh, kjer je bil rojen Mesija — Kristus — Gospod.

Opravi se cerkvena molitev, poljubijo se sveta tla, potem moli se tiho, vsaki sam, oče naš, češčena Marija in čast Bogu Očetu itd., to pa za obilne odpustke, na teh Svetiščih podeljene. Procesija se pevačjo premakne na mesto sv. jaslic, poklekne se, počasti in pokadi kraj presv. jaslic in oltar ss. trije Kraljev. Med Evangeljem pri besedah: „In ga je položila v jaslí“... zopet strežčka pokažeta na mesto, kjer je Bog-človek ko Dete ležal v jaslicah. Procesija ide skozi vrata v votlino sv. Jožefa, od tod v votlino ss. nedolžnih otročičev, k grobu sv. Jeronima, k grobu sv. Evzebija, k grobu ss. Pavle in Evstohije, v stanovanje sv. Jeronima (sedaj lepa kapela pod zemljo); povsod se pokadi oltar, opravi molitev cerkvena in oče naš in češčena Marija za odpustke. Vsa ta svetišča so pod zemljo. Potem doide iz podzemeljskih prostorov procesija po stopnjicah gori v levo ladijo frančiškanske cerkve in procesija se zverši pred glavnim oltarjem z lavretanskimi litanijami. Med polnočnicami v cerkvi sv. Katarine ide le jeden oddelek redovnega svečenstva (nekoliko bratov lajikov in romarji, kadar so tam, in če hočejo) v procesiji v presv. štalico, tu se pokadijo sveti kraji med tem, ko v cerkvi v redovnem koru opravljajo nadalje zornice, in to je vsake polnoči. No, včasih, akoravno ta čas gerki imajo sveto opravilo v presv. štalici, se procesija opusti, ali pa premakne na poznejši čas. Tudi gerki in armenci opravljajo polnočnice v oddelkih svojih v stari baziliki; ti dvoji se versté, ker bi se sicer v petju motili vsi ob enem, ko nimajo sv. prostorov z zidovi opredeljenih; zato, ko jedni zveršijo, začno drugi. Ker imajo katoliki novo veliko cerkvo svojo, ktera stoji ob desni končnici povprečne ladije in ob prezbiteriji stare bazilike, zamorejo vsaki čas po noči in po dnevu ss. opravila opravljati brez motenja in zadržka.

(Dalje nasl.)

Na sveti Večer.

Oj srečna, blaga noč,
Prinesla si pomoč
Iz rajskih nam višin;
Kdo ni nocoj vesel,
Kdo ne bi sladko pel,
Pozabil bolečin?

Kar čakal celi svet,
Je štiri tisuč let,
In prosil je z nebes; —
Nocoj je nam došlo,
Nocoj je spolnjeno:
Pri nas je Bog zares.

Devica dala je
Nam rajsko Detice;
V priprosti Betlehem
Poslan je od Boga
Rodovom vsem sveta,
V rešenje revežem.

Na slamci scer leži,
Obraz pa mu žari,
Kot zlati rajski bliš; —

Ročice nam moli,
Objeti vse želi,
Odpira paradiž.

To oznanujejo,
To nam spričujejo,
V podnebu angelji, —
Njih slavospevni glas
Razveseljuje nas,
K zaupnosti budí.

Zato pa naj doni
Vse čase in vse dni
Ti v čast, Odrešenik!
Ko pride smertni čas,
Se spet usmili nas,
Nam mili bod' Sodnik!

Jos. Levičnik.

Detinski zdihljeji k nebeškemu Detetu.

Detice malo,
Milo in zalo,
Ježček priserčni, bodi češčen!
Pridi še k meni,
Z mano se skleni,
Ti si moj ljubček, drugi noben.

Angeljčki Tebi
Slavo na nebi
V rajski radosti glasno pojó;
Da bi ti spéval,
Čas razodeval,
Ježček dodeli milost mi to!

Djan si v plenice,
Točiš solzice.
V jaslicah mraza záme medliš;
Kako me ljubiš!
Dušico snubiš —
O naj bo tvoja, kakor želiš.

Mati Devica,
Rajska Kraljica!
Revček te prosim sladko vesel:
Ti me oblaži,
Dete pokaži,
Da ga v ljubezni bodem objél.

Detice Božje!
Tebi v podnožje
V prahu se sklonim in te častim;
Lepo te prosim:
V serčicu nosim
Tebe naj, Ježček, dokler živim.

Serčice moje,
Bode naj Tvoje,
Tvoje da sklenem zemeljski ték;
In ko utihne,
Dušico zdihne,
Vzemi jo, Ježček, k sebi na vek.

Radoslav.

Stolpje.

III.

(Dalje.)

„On skriva v svojih rokah svetlobo
ter ji zapoveda, da zopet sveti.“

Job. 36. 32.

Vsako noč prižigajo na morskih bregovih luč v stolpih svetilnikih. Da pa mornarji razločujejo ta ogenj od družega slučajnega, je ona luč tako vravnana, da se skriva in koj zatém zopet prikaže, kakor da kedo okoli nje hodi. Neki svetilniki tudi barvo luči preminjajo. Na Teržaškem svetilniku zginja in prisine luč vsake pol minute, na Salvorskem ertu od minute do minute. Svetilnik pri Umagi v Istri zeleno sveti, oni pri sv. Ivanu in Pelagu po vsakih dveh minutah skozi rudeče steklo zablišči, in dalje na bregovih Istre, otokov kvarnerskih in Dalmacije so razpostavljeni stolpi svetilniki ladijam v znamenje, da ne zabredejo med skalovje, ter da kermilarji pazno vozijo.

V knjigi Jobovi govori Eliu: „Glej, Bog je najviši v svoji moči, in ni ga njemu enakega med zapovedniki. Vsi ljudje ga vidijo, sleherni ga od daleč gleda... On skriva v svojih rokah svetlobo, ter ji zapoveda, da zopet sveti.“ (Job. 36. 22. 32.) Velik je svetilnik Gospodov, solnce; manjši mesec, in brez števila zvezd na nebu, in vse te luči je postavil „Oče luči in svetlobe, pri katerem ni premenjenja, tudi ne sence kake spremenljivosti.“ Jak. 1. 17.

Silno veliko je solnce, milijonkrat več kot naša zemlja, in kakó je žareče, da s prostim očesom ni moč vanj gledati, a brez števila zvezd je na nebu, ki so stokrat, tisočkrat, celo milijonkrat več kot naše solnce, in svetloba njih v primeri s solnčno za več stopinj živah: ejša. „Še le onostran naše solnčne sostave se razprostira neizmerni zvezdnati ocean. V tem neskončnem morju je vsaka zvezda nepremičnica, nekak stolp svetilnik, ki sija sem v večno noč. Naša zemlja zgine pred temi ogromnimi orjaki Božjimi.“ A daleč so, silno daleč od nas. Po raziskavah in opazovanju zvezdogledov je najbližja naši solnčni sestavi zvezda α v sozvezdji Centauru. Pet bilijonov milj je neki od nas oddaljena. Svetloba, ki v eni sekundi prehití 300.000 kilometrov in ki od solnca do nas potrebuje pol četrte ure (8 minut), mora od one najbližje nepremičnice do nas hoditi blizo štiri leta. Od krasne zvezde Sirij, ki je baje milijonkrat večja od našega solnca, hiti solnčni žarek 8 let predno do nas pride. Pa ta daljava je jako negotova. Leskeča zvezda „Vega“ v sozvezdji „lire“ potrebuje (po Ogrinčevi Astronomiji str. 318) dvanajst let in 1 mesec, po novejših opazovanjih („Natur u. Offenbarung“ str. 76.) 20 let, a po heliometrični preiskavi celó 35 $\frac{1}{2}$ leta („Nat. u. Offb.“ XXXVIII, 628), da nam zasveti. Precejšnja razlika. Svetloba severne polarne zvezde potrebuje 47 let, od zvezde Arktur 200 let, od zvezde „Alkione“, najsvetlejšje v gostosevcih (lestencih) celih 573 let hoje do nas. Naj še omenim, da je polomer „rimske ceste“ tako orjaški, da potrebuje svetloba 3887 lét, da pride do nas.“ (Ogrinec. Astronomija str. 318.) Kaj pa je „rimska cesta?“ Brezštevilno nakopičena sozvezdja, zvezdne meglice, povsem drugačnih sostavov kot druga sozvezdja, v nepreglednih krogih in sokrogih, da je nemogoče to z besedo dopovedati, ali le poveršno popisati. Resnično: „Nebesa oznanjajo

slavo Božjo, in delo njegovih rok kaže obnebjé.“
Ps. 18, 1.

(Dalje nasl.)

Škofja Loka premilostnemu gospodu knezu škofu.

Mnogo sliši se izjave
Iz bližine in daljave,
Zi prevzvišen'ga vladika,
Knezoškofa, nam vodnika.

Mestice še naše malo
Naj bi zadnje ne ostalo,
Razodeti tu sožalje.
In zvestobo še nadalje.

Kaj je reči, kaj početi?
In besed od kodi vzeti,
Razodeti tu sočutje,
In zavreči černo snutje.

Žalost nam serce prebada,
Slišat' sik strupeni gada,
Ki brezvestno laži kuje,
Škofa svojga obrekuje!

Vendar pa, ukljub navala,
Vikši je Pastir ko skala;
Puhle glave se razbile,
Laži pa se razkadile.

Zlato, ki se z blatom meče,
Bolj se še potem leskeče,
Ne zgubi zato veljave
Ondi, kjer so misli prave.

Naj bučijo le viharji,
Zidajo prostozidarji,
Vendar Cerkev naša draga
Vse sovražnike premaga.

Mi pa vérti katoličani
Škofu svoj'mu zvesto vdani
Vedno hočemo ostati, —
Naj svet prazno slamo mlati.

Vse za vero, dom, cesarja,
Tud' za škofa in vladarja!
Geslo naše mora biti,
Tem se hoč'mo posvetiti.

Loka škofja bo slovela. —
To ime le čast nam dela,
Saj ponos je za otroka,
Hčerka Vaša: Škofja Loka.

Loka Škofja se imenujem,
Škofa svojega spoštujem,
Z zmoto hočem se boriti,
Poti prave le hoditi.

Dal nam Bog je mož preslavnih,
V časih zdanjih ino davnih,
Kakor škof ste milostivi,
Zato kličem: Bog Vas živi!

(Narodna Loška.)

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Ljubljana. (Pri čem smo?) Pisma verne vdanosti do prevzvišenega gosp. škofa neprenehoma prihajajo od občinskih zborov iz cele škofije, in to je prav dobro znamenje in dokaz, kako véren je naš slovenski narod. Bolj ko pisarji liberalnih listov pisano gledajo in iščejo ljudstvo od prevzvišenega škofa odverniti, bolj se verniki vnemajo za apostoljskega naslednika in svojega škofa. Čudno pa je, da časnikarji, ki hujskajo zoper papeža, svojega škofa, duhovstvo, svoj pot zaterjajo, kako da so oni „verni katoličani!“ Ali ni to vertoglavnost: z eno roko hišo zažigati, z drugo jo pa gasiti, pa v enomer terditi, da noče hiše požgati! In to se kaže drevi in davi. Primorski gg. duhovni so odmenili, da v teh zmešnjavah hočejo ob novem letu začeti izdajati nov časnik, in sicer v Terstu. Precej so liberalci lajog zagnali, da bo to bratomorno hujskanje med narodom! To pa ni bratomor, da oni narod hujskajo zoper škofo in njim zveste duhovne, in zdaj z medvedovimi kremplji, zdaj v mehkih rokavicah njih veljavo tergajo.

Raztrosili so tudi prekanjeno laž, da nadškof Goriški v Gorici niso hotli dopustiti tega novega časnika, zato bo izhajal v Terstu, in ugibali so vsled tega: kako more teržaški škof dovoliti, kar goriški zabranjuje, in zdaj pa: se li teržaški ne boji razpora med duhovščino?... Pa kako so sovražniki tudi tukaj naleteli! Zanesljivo je to, da goriškega prevzv. nadškofa še nihče prašal ni, in „ako bi jih bil kdo prašal, bi bili višji pastir početje le pohvalili in po moči podpirali, kajti katoliški škof katoliškega lista nikdar ne bo zaviral.“ To je istina in vse drugo bledenje tako zvanih liberalnih listov je izmišljeno.

Zopet drugo lisjaštvo je to-le: Sv. Oče Leon XIII so v god brezmadežnega spočetja M. D. dali na svitlo preizverstno encikliko zoper frامasonstvo do italijanskih ljudstev. Vsak pošten katoličan bi moral tega vesel biti. Toda znan slovenski časnik, kakor piše „Slovenec“, je precej začel glodati nad tem pismom sv. Očeta in reč sumničiti po kalupu, kakor judinja „N. Fr. Presse.“

Tako se pekel vedno vojskuje zoper Božje kraljestvo in da bi ložje škodoval, se zlasti dandanes spreminja v „angelja svitlobe.“

Slovenski antikrist ima na čelu zlasti ta-le znamenja: 1. Geslo: „Narodnost v prvi versti;“ 2. Kajfanje prvega slovenskega katoliškega shoda; 3. Objedanje, obrekovanje papeža, škofov in duhovnov, ako ne trobijo v liberalni rog. — Varite se torej lažljivih prerokov!

Iz Bosne. (Iz osebnega pisma.) Moljeno, slavljeno in hvaljeno bodi presv. Božje Dete Jezus in česčena Marija, Jožef!

Velečastiti Monsignor!

Prav dobro in dostojno je, da ste opis „Slovenski romar v Sv. deželi“ — o Betlehemu blagovolili ravno ta božični mesec vrediti za milo „Zgodnjo Danico.“ Istinito zaterjam Vam, da ste s tem prav veliko vzrokovali, vspodbudili in oživili za večje spoznanje, moljenje in česčenje Božjega Deteta, ter mnoga serca poiskrenili še k večji ljubezni do neskončne ljubezni presv. Deteta — Boga človeka.

Istina je, da takove spise verni Slovenci jako radi čitajo in si vernost, pobožnost in spoštovanje obilno pomnožijo s čitanjem.

Tu so mnogi te številke „Zg. Danice“, v katerih so betlehemske opise, čitali in bili so v dušo in serce do solz ginjeni. Došli so k nam č. o. Anton Palinič, župnik pri sv. Antonu v Stari Rieki, dal sem jim čitati omenjene Danice;“ pri drugem oddelku, v štev. 50. list, so se solzili. Prečitavši vprašajo: „Kdo je je bio onaj slovenski romar, koji je tako opisao?“ Išlo je njih višje več iz Slovenije v Sv. zemljo. „Mnogo jesam več čitao i čuo o Svetoj zemlji; njezinih svetišćih; a tako vierno, navdušeno, ganutljivo, polag pa tako živo i potanjko predstavljao je jošće njesam čitao, niti mislio i promorio.“ Vzeli so obe Danice in prosili, da jim pošljem še naslednje, v kojih bodo spomenuti opisi, ker hočejo Božične praznike in božični čas narodu v cerkvi pripovedovati iz teh opisov.

Hvala Bogu za te opise in sprejetje njih v ljubo Danico! Hvala Bogu za milosti in ves dobri sad, ki ga bodo obrodili. Vam pa stoterno povernite: Jezus, Marija, Jožef, za trud in dobroto, ker ste blagovolili sprejeti jih v verlo „Zg. Danico.“

Istotako dobro in koristno bilo bi, ako se vredi še v blago „Zg. Danico:“ „Slovenski romar v Sv. deželi“, kar je v spisih o Jeruzalemu, v času po Svečnici do Velike noći; o Emavsu po Vel. noći, o sv. Ivanu v gorah proti Kresu do 2. julija; onda gora Tabor, okolo 6. avgusta; po veliki Gospej do male, in dalje Nazaret, zatem Kana galileja, Gora 8 zvel. blagrov, jezero Genezaret, Gora Karineli. Zanimivo bilo bi tudi: voznja po morju tje, Aleksandrija, prvi vstop na sv. Zemljo v Kajfi, potovanje iz Jafe v Jeruzalem. Zaupam, da bote Vi vredili vse prav in dobro razmerno in prilično. (Prav z veseljem, kar se bo dalo. Vr.)

(Konec nasl.)

Razgled po svetu.

Hervasko. (Lepo priznanje.) Pod tem napisom je „Katolički List“ v Zagrebu prinesel članek, ki poterjuje, da tudi v višjih krogih nezedinjenih Jugoslavenov prodira prijazni žarek v prid katoličanstva. V Karlovcih na Slavonskem se je 5. novembra pričel zbor gerško-nezedinjene metropole, in to poltretje leto potem, ko je bil prenehal. Izdelal je zborov odsek petnajstorice novi „vstav“ (statute) o cerkveni vpravi za metropole, kateri gerškemu duhovstvu prisvoja večjo oblast v cerkvenih pravilih. Predlog je saboru izročen; toda to ni naša reč. Opomniti pa je vredno, da 19. novembra je na tem shodu imel daljši govor saborski član g. dr. Mihailo Polit-Desančić, brez dvoma izobražen gospod. V svojem govoru se je z nekterimi besedami verlo pohvalno izrekel o primatu rimokatoliške Cerkve.

Rekel je, da jutrova Cerkev je episkopalna (škofovska), o čemur ne more biti naj manjše sumnje, in smatra jo on kot staro pravo apostoljsko cerkev. Toda, nadaljeval je: „Naša vzhodnja cerkev nima primata (pervaštva, papeštva), in zato ker ga nima kakor zahodnja (latinska) Cerkev, ona nima tiste vesoljne centralizacije (središnje zedinjenosti), ktera zapadni Cerkvi daje tako ogromno moč po vsih delih svetá in kar jo je zmožno storilo, da se je vsak čas mogla

vspešno boriti z državno oblastjo, kakor se bori tudi dandanes, česar dokaz imamo o naj novejši dobi v naši domovini.“

Dr. Volović, ki to „lepo priznanje“ obširneje obravnava v „Katol. Listu“, pravi: „To smo opomnili, da se vidi, kako umni možje tudi iz nasprotniške stranke spoznavajo veliko korist in potrebo primata v Cerkvi Kristusovi. Ako bi g. dr. Polit-Desančić, kateri se je toliko otesel vsih predsoj, da se tako izjavlja o primatu rimo katoliške Cerkve, hotel popolno preiskati spričevanje sv. pisma in izročila (tradicije), ki govorite o tem primatu (pervaštvu rimskega papeža), svesti smo si, da bi se on prepričal, da po vstanovi Kristusovi primat mora biti v Cerkvi in da brez primata ni Kristusove Cerkve.“

Dr. Polit-Desančić dalje med drugim govori in nekako toži o borbah, ktere je imela nezedinjena gerška cerkev tudi proti latinski Cerkvi, češ, da je bila primatna preoblast podpirana tudi od države z vsimi dopuščenimi in nedopuščenimi pomočki. Dr. Volović pa kakor nalašč primérno odgovarja na to: Ako bi se g. doktor hotel malo globokeje zamisliti in pravi razlog slabosti svoje cerkve, bi ga polno in celega našel v naslednjih besedah sv. Ciprijana: „Avelle radium solis a corpore, divisionem lucis unitas non capit. Ab arbore frange ramum, fractus germinare non poterit; a fonte praecide rivum, praecisus arescit.“ To je: „Odtergaj solnčni žarek od solnca, celinost ne terpi luč razdeliti. Od drevesa odlomi vejo, odlomljena ne bo poganjala berstov. Oddeli studenec od vira, odločeni studenec se bo usušil.“ Ni tedaj primat rimsko-katoliške Cerkve nič hudega storil vzhodnji cerkvi; temuč ona je sama sebi hudo naredila s svojo šizmo.

Dunaj. (Služba božja in vojaštvo.) Poslanec Zallinger in konservativni tovariši so se v neki interpelaciji do deželnobrambovskega ministra pritoževali o tem, da se vojakom dostikrat ne daje prilike, ob nedeljah in praznikih spolnovati svojo kerščansko dolžnost in vdeleževati se sv. maše. Minister je odgovarjal, da v tem oziru obstoji splošna in prav odločna zapoved, ker službeni, od cesarja poterjeni pravilnik zaukazuje: „Poveljniki naj gledajo na to, da bode vojakom mogoče, ob službi božji posvečenih dnevih vdeleževati se službe božje svojih sovornikov.“

„Ako se vojaškim gospoškam naznanijo posebni slučajji, v katerih se za to zapoved ne zmenijo, veže jih enkrat za vselej dolžnost, da to odpravijo.“

Zallinger je v dotični interpelaciji omenjal samo dežele Tirolske, ali enake pritožbe so bile slišati tudi iz drugih dežel, n. pr. iz Senožec na Kranjskem o priliki poletnih vojaških vaj, kar se je vsled gori omenjenega odgora naznanilo ministerstvu, da se v prihodnje odvernejo dogodki, ki so kmetskemu ljudstvu v izpodtiko. („Slov.“)

Bulgarija. Undan smo omenili, da po zboljšani bulgarski vstavi knez ne bo zavezan, da bi moral biti nezedinjen gerk; zdaj pa pišejo celo, da se v knežji palači veršé pogajanja, da naj bi se bolgarska narodna cerkev zedinila s katoliško, ter je 120 poslancev za to že pridobljenih. To bi bilo veliko veselje za vesoljno katoliško Cerkev, naj večja sreča pa za bolgarski narod sam. Naj Slomšekova molitvena bratovščina ss. Cirila in Metoda pomnoži gorečo molitev in darujejo naj udje ss. obhajila na ta namen, s tem bi sv. Oče papež in sv. Cerkev z verniki vred bili

malo odškodovani za tolike bridkosti, ki jih že toliko lét terpi Kristusova nevesta. Mnogoštevilni bulgarski narod, zedinjen z materjo Cerkvijo, bi imel velik vpliv tudi na druge nezedinjene gerke, ki so še v turški oblasti, kakor tudi na sosednje Serbe, Macedonce in druge Slavene. Bog nas usliši! Po poznejih naznanilih omenjeno svobodo zastran vere ima samo prvi izvoljeni knez in njegov naslednik, ako sta druge vere; sicer pa bi moral knez biti razkolni gerk.

I. Bratovske zadeve molitvenega apostoljstva.

Nameni za mesec december (gruden).

a) Glavni namen:

Katoliška Poljska dežela.

b) Posebni nameni.

27. **S. Janez Evang.** Pospeševanje molitvenega apostoljstva. Žalostne zadeve v svetišču svete Cerkve. Razširjanje pobožnosti do presv. Jezusovega Serca.

28. **Praznik nedolžnih otročičev.** Družba sv. Detinstva. Še zmeraj nerešeno šolsko vprašanje. Pokorščina in spoštovanje otrok do staršev in višjih.

29. **S. Tomaž Bokeški.** Anglija in Irsko. Da bi se bolj jasno spoznala tehtnost in pomen pobožnosti do Jezusovega presv. Serca, posebno pri duhovnih.

30. **S. Rajnar.** Da bi se spoznalo in kerščansko reševalo delavsko vprašanje. Fabriško delavstvo.

31. **S. Silvester.** Spoznanje, kako minljivo je vse posvetno. Hvaležnost za dobre Božje. Vse poslane in ne še uslišane zadeve. Udje molitvenega apostoljstva in bratovščine Jezusovega Serca, ki so umerli ta, ali umerjo prihodnji mesec.

II Bratovske zadeve N. lj. Gospé presv. Jezusov. Serca.

V molitev priporočeni:

Na milostljive priprošnje N. lj. G. presv. Jezusovega Serca⁴ sv. Jožefa, sv. Nikolaja, ss. Hermagora in Fortunata, naših angeljev varhov in vsih naših patronov, Bog dobrotno odverni od naše dežele poboje, umore in samomare, odpad. in brezverstvo, prešestvanje in vse nečistosti, sovraštva, preklinjevanja in vse pošastne pregrehe. — Zanikaren dijak za poboļšanje. — Nekteri mladenci, da bi bili obvarovani slabih potov.

Listek za raznoterosti.

Nedolžnih otročičev dan, 28. t. m., bode v uršulinski cerkvi zjutraj ob 8ih sv. maša za družbo sv. Detinstva, popolni odpustek za ude, ako opravijo spoved in sv. Obhajilo ter pri tej sv. maši molijo v namen sv. Očeta. Popoldne ob 4ih pa bo kratka pridiga in litanije z blagoslovoma.

Božičnice. V nedeljo ob 11ih dopoldne je bila v Reduti slovesna delitev obleke med šolsko mladino. Navzoči so bili prevzvišeni gospod knez in škof, gospod baron Hein z gospo soprogo, gospa Murnikova in druga gospôda. Nad 100 otrok je dobilo novo obleko in družih darov, — med njimi 23 deklic iz ur-

šulinskih šol. K sklepu so tudi prevz. gospod kn. škof s preserčnim ogovorom spodbudovali obdarovane otroke k hvaležnosti in drugim čednostim.

V Jezefinovu je 18. t. m. ondetno gospejsko društvo ob 5ih zvečer obhajalo svojo božičnico.

Preteklo sredo, 21. t. m. pa je bilo v uršulin-skem samostanu obdarovanih 33 ubožnih deklic zu-nanje šole. Kakor druga leta so jim tudi letos obleko pripravljale gospodičine notranje šole, tudi nekaj blaga nakupile, drugo je darovala čast gospa mati prednica in nekaj tudi spoštovana Rantova družina. — Ne-znan dober „Miklavž“ je tudi letos, kakor že toliko let skrivaj prinesel pred samostanska vrata po 12 koscev srajčič, kril in rutic za ubožne šolarice. Bog poverni temu blagemu „Miklavžu,“ in vsim „Miklav-žem“ in „Miklavževkam“ njih dobrote, — „Parkeljna“ porednosti in nepokorščine pa naj od vse mladine preč odžene in v Ljubljano verže, da ga nese v černo morje.

V Lichtenthurnovi ubožnici se bode božičnica obhajala 28. t. m. zvečer ob 5ih.

Za bratovščino, ki se vstanovlja v prid umerlih mašnikov, se je že naprej oglasilo 1341 družbenikov.

Sv. Oče Leon XIII so v pretresljivem pisanji do italijanskega ljudstva popisali brezbožnost, hudobijo in škodljivost skrivne družbe „framasonstva.“ Kaj več o drugi priliki.

„Dolenjske Novice.“ Temu listu, ki izhaja 1. in 15. vsacega mesca in stane 1 gl. za celo leto, 50 kr. za pol leta. bode prihodnje leto vrednik v. č. g. Jožef Marinko. Vodilo za vredovanje mu bodo vselej sklepi „prvega katoliškega shoda v Ljubljani.“ To nam je zadosti, da „Dolenjske Novice“ prav iskreno priporočamo; kateri časniki so pa „sklepom prvega katoliškega shoda v Ljubljani nasprotni,“ tisti niso za katoliške Slovence in noben katoličan jih ne more z dobro vestjo podpirati in razširjati.

Dobrotni darovi.

Za dijaško mizo: Prečast g. kan. deželni in derž. poslanec Karol Klun 1 nov cekin za 20 kron. — Č. g. L. K. Č. 2 gld. — Novakovi iz l. 2 gld. — Prečast. g. župnik Ign. Podobnik 2 gld. 40 kr. — Pl. Sočeban 50 kr. — Č. g. Fr. „Goroljub“ v Draž-gošah za poboljšek božičnih praznikov 5 gld. — Mati daruje za dijaško mizo 50 kr. in prosi za vdeležbo pri božičnih sv. mašah priporoča svojega hudobnega sina v molitev bratovšine N. Ljube Gospe. Priporoča se tudi bolna sestra za zdravje.

Za sr. Detinstvo: Ga. Viktorija Melcerjeva 1 gld. — Preč. g. kan. J. Rozman 10 gld. — Po Mariji Avgustinčič 1 gld. 50 kr. — Z Rudnika 8 gld.

Za sr. Očeta: 5 gld. J. M. — Preč. g. prof. dr. J. Lesar 1 vel. terdnjak. — Č. g. župnik Jan. Eder kot darovanje farmanov v proslavljenje škofovskega jubileja sv. Očeta Leona XIII. 17 gld.

Za družbo sr. Bonifacija: Ga. Vikt. Melcerjeva 1 gld.

Za cerkev sv. Jožefa v Prjedoru: Č. g. L. K. 1 gld. — H. L. 5 gld.

Za ustanovitev stalne in večji rezidence čč. oo. jezuit v Ljub-ljani mesto sedanjega „provizorja“. Neim. 2 gld.

VABILO!

k naročevanju na katoliško-cerkven list

„ZGODNJO DANICO“

Za vero in lepo življenje so dan danes v resnici zelo potrebni dobri katoliški časniki, ko se brezverno liberalstvo in samopašnost tako hudo vsiluje. V kakošnem duhu je „Zgodnja Da-nica“ v tem oziru delala dozda, bilo bi menda odveč ponavljati. Z naj priserčnišo zahvalo za do-sedanjo pomoč z naročevanjem in pisanjem torej prijatelje in podpornike prav priljudno prosimo, da bi blagovolili naročbo na naš cerkveni list brez pomude obnoviti in tudi novih naročnikov za Da-nico pridobivati. Zraven družih čverstih tvarin, ki se bodo po nekoliko nadaljevale, bode „Danica“ najberž prinašala tudi važno obravnavo „Cerkveno leto“ ali njegovi sveti časi, od prečast. go-spoda profesorja in gimnaz. kateheta Ivana Kumljanca.

Zdaj pa vesele praznike našim preblagim prijateljem in naročnikom, pa vsim blagim Slovincem!

Naročnina znaša:

Za celo leto po pošti 4 gld. 20 kr.

„ pol leta „ „ 2 „ 20 „

V Ljubljani prejmana za celo leto 3 gld. 60 kr.

„ „ „ pol leta 1 „ 80 „

„ „ „ 1/4 leta — „ 90 „

Za prinašanje na dom se plača 40 kr. na leto. Posamezne številke po 10 kr. Za spre-menjenje napisa med letom 15 kr.

Naročnina se po naj cenejši poti poštних nakaznic pošilja pod naslovom: „Blaznikova tiskarna v Ljubljani.“

Vredništvo in založništvo.

Odgovorni vrednik: Luka Jeran — Tiskarji in založniki Jožef Blasnikovi nasledniki v Ljubljani.